T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2014 / 1012
KARAR NO : 2014 / 1078
KARAR TR : 29.12.2014

ÖZET Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma, devamında Sulh Ceza Mahkemesinde açılan ve sonuçta davacının beraatıyla sonuçlanan kamu davası kapsamında, davacıya ait kamyonun trafikten men edilmesi ve Adalet Bakanlığı yedieminde alıkon-masından doğan zararın tazmini istemiyle açılan davanın; 5271 sayılı Yasadaki açık hüküm de gözetilerek, tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Z. Y.
Vekili : Av.İ. Ö.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Adli Yargı yerinde; Haz.Av.S. S.

OLAY : Davacı vekili dilekçesinde; Pasaport Kanununa aykırı şekilde yurt dışına çıkmak isteyen kişileri taşıdıkları iddiasıyla, Kumluca Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma üzerine, müvekkiline ait 26 DC 257 plakalı 1969 model 520 HN tipindeki Man marka kamyonun, 17/10/2001 tarihinde trafikten men edildiğini, Kumluca'da Adalet Bakanlığı yediemin otoparkına çekildiğini, müvekkilinin gözaltına alındığını, 4 gün gözaltında kaldığını; soruşturma sonucu müvekkili aleyhine Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinde 2006/425 Esas no ile dava açıldığını; ceza yargılaması sonucu müvekkilinin 2008/126 Karar no ile beraat ettiğini, gerekçeli kararın 04/08/2010 tarihinde tebliğ edildiğini; kamu gücü kullanılarak müvekkilinin kamyonunun haksız ve dayanaksız olarak alıkonulduğunu, müvekkilinin işinden gücünden ve tek sermayesi olan kamyonundan mahrum bırakıldığını, yargılama sonuçlanmadan adeta peşinen cezalandırıldığını; epilepsi ve kalp hastası olan müvekkilinin 10 yıl boyunca Adli emanette kalan ve hurdaya ayrılarak şu an için kullanılmayacak durumda olan kamyonunun iade edilmediğini, sağlık nedenlerinden dolayı kendisinin de teslim alamadığını; hiçbir kusuru olmadığı halde ceza yargılamasının uzun sürmesi ve Eskişehir sebze haline Antalya'dan sürekli sebze taşıyarak geçimini sağladığı kamyonunun, işlemediği bir suçtan dolayı yıllarca atıl bir şekilde bekletilmesi nedeniyle müvekkilinin maddi ve manevi zarara uğrayarak mağdur olduğunu, kamyonu yedieminde çürüyerek kullanılmaz hale geldiğini; kamyonun 2001 yılındaki fiyatının 3.500 TL, bugün itibari ile kullanılamayacak durumda olan kamyonun hurda değerinin 6.500 TL olduğunu; 17.10.2001'den 04/08/2010 tarihine kadar olan yasal faizi ile birlikte müvekkilinin uğradığı zararın bedelinin 13.500 TL olduğunu, hurda değeri mahsup edildiğinde müvekkilinin gerçek zararının 7.000 TL olduğunu; ayrıca müvekkilinin suçsuz yere 4 gün boyunca gözaltında bulundurulması nedeniyle işinden gücünden kalarak maddi ve manevi zarara düçar olduğunu; mağduriyetinin giderilmesi için 03/06/2011 tarihinde Adalet Bakanlığına başvurulduğunu, ancak olumsuz cevap verildiğini ifade ederek; müvekkiline ait kamyonun Başsavcılığın yürüttüğü bir soruşturma ve müvekkil aleyhine Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinde Pasaport Kanununa muhalefetten açılan, sonucunda müvekkilinin beraat ettiği kamu davası gereğince, kamyonunun trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonması ve müvekkilinin 4 gün gözaltında kalması sebebiyle, kamyonun haksız alıkonmasından doğan 7.000 TL maddi, müvekkilin 4 gün gözaltında kalmasından doğan 200 TL maddi ve 500 TL manevi zarar olmak üzere, toplam 7.700 TL'nin davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle 18.8.2011 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır

ANTALYA 1.İDARE MAHKEMESİ: 30.4.2012 gün ve E:2011/1388, K:2012/612 sayı ile, 2576 sayılı Kanunun 3410 sayılı Kanunla değişik 5. maddesinin 1. fıkrasında, idare mahkemelerinin, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki iptal davalarını, tam yargı davalarını, tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları, diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği düzenlenmiş, 2577 sayılı Yasanın 4001 sayılı Yasayla değişik 2. maddesinin 1. fıkrasında, idari dava türlerinin, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan, iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları ve genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin

davalar olduğunun belirtilmiş olduğu; 2577 sayılı Yasanın 14. maddesinde ilk incelemeye ilişkin hususlar ayrı ayrı sayılmış, anılan yasanın 3622 sayılı yasayla değişik 15. maddesinin l/a bendinde ise, 14. maddesinin 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine karar verileceği hükmünün öngörüldüğü; 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat başlıklı 141. maddesinin (a) bendinde, "Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen"lerin, (j) bendinde ise Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen"lerin, maddî ve manevî her türlü zararlarını Devletten isteyebilecekleri düzenlenmiş, 142/2. maddesinde ise "İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde 'karara bağlanır." hükmünün yer aldığı; bakılan davada, davacı hakkında Kumluca Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen bir soruşturma kapsamında dava açıldığı ve Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinin 2001/280 sayılı dosyasında kovuşturma yürütüldüğü, 17/10/2001 tarihinde davacının kamyonuna, suça müteallik eşya olduğu gerekçesiyle el konulduğu gerekçesiyle davacının söz konusu el koyma işleminden kaynaklanan tazminat istemiyle, ayrıca yine aynı dosya kapsamında 4 gün süreyle göz altında tutulması nedeniyle tazminat istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı, yukarıda yer verilen 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 141. ve 142. maddeleri uyarınca dava konusu tazminat isteminin 141. maddenin (a) ve (j) bendlerinden kaynaklanan bir tazminat istemi olduğu, 142. maddenin yukarıda yer verilen 2. fıkrası uyarınca, 141. maddede belirtilen koruma tedbirlerinden kaynaklanan her türlü maddi ve manevi tazminat davalarının, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanacağının açık olduğu, bu haliyle bakılan davada adli yargı (Ağır Ceza Mahkemesi)'nin görevli olduğunun görüldüğü gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı istemle, yine Adalet Bakanlığına karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

Eskişehir 2.Ağır Ceza Mahkemesi, 27.12.2012 gün ve E:2012/216, K:2012/386 sayı ile, davalı olarak Maliye Hazinesini göstermiş ve süreaşımı nedeniyle davanın reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12.Ceza Dairesi, 18.3.2014 gün ve E:2013/30201, K:2014/6699 sayı ile, dosyanın tefrik edilmesini de isteyerek, mahkeme kararını bozmuştur.

ESKİŞEHİR 2.AĞIR CEZA MAHKEMESİ; 11.9.2014 gün ve E:2014/294, K:2014/272 sayı ile, aynen " Davacı Z.K. vekili Av. İlyas Özkan'ın 30/07/2012 havale tarihli dilekçesinde; müvekkili Z.K.'a ait 26 DC 257 plakalı kamyonun Kumluca Cumhuriyet Başsavcılığının yürüttüğü bir soruşturma ve müvekkil aleyhine Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nde 5682 sayılı Pasaport Kanununa Muhalefetten açılan, sonucunda müvekkilinin beraat ettiği 2006/425 Esas, 2008/126 Karar nolu kamu davası gereğince, kamyonun 17/10/2001 tarihinde trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonması ve müvekkilinin 4 gün gözaltında kalması sebebiyle, kamyonun haksız alıkonmasından doğan 7.000 TL maddi zararı, müvekkilinin 4 gün gözaltında kalmasından doğan 200TL maddi zararı ve 500 TL manevi zarar olmak üzere toplam 7.700TL'nin başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tazminine, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davalı idareye tahmiline karar verilmesini talep etmiş ve yapılan yargılama sonunda;

Davacı vekilinin Adalet Bakanlığı'na gönderilmek üzere Eskişehir Adli Komisyon Başkanlığı'na vermiş olduğu 31/05/2011 tarihli dilekçesi ile tazminat hakkı olduğunu belirterek talepte bulunmuş olup, bu nedenle davacının tazminat isteme hakkını öğrendiği tarihin 31/05/2011 tarihi olarak kabulünün gerekeceği ve 30/07/2012 tarihinde mahkememize dava açtığı, ayrıca Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararının 04/11/2008 tarihinde kesinleştiği, 5271 sayılı CMK.nun 142/1 madde hükmünde "her halde karar veya hükmün kesinleşme tarihini izleyen 1 yıl içinde tazminat isteminde bulunabileceği" denmekle 1 yıllık hak düşürücü sürenin karar kesinleşme tarihinden itibaren başlayacağının belirtildiği, bu itibarla davacının 5271 sayılı CMK.nun 142/1. maddesinde belirtilen yasal süre olan 3 aylık ve 1 yıllık süre içerisinde mahkemesine dava açmadığı anlaşıldığından, davacının gözaltı ve haksız el konulduğu aracı ile ilgili tazminat talebinin süre yönünden reddine karar verilmiş, kararın davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine;

Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 18/03/2014 tarih 2013/30201 Esas, 2014/699 Karar sayılı kararı ile Tazminat davasının dayanağını oluşturan Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinin 10.04.2008 tarih, 2006/425 Esas - 2008/126 Karar sayılı ceza dava dosyasının incelenmesinden; sanığın (davacının) Pasaport Kanununa muhalefet etmek suçundan beraatine hükmedildiği, kararın temyiz edilmeksizin 04.11.2008 tarihinde kesinleştiği, 31.05.2011 tarihinde davacının el koyma ve gözaltına alınma nedeniyle oluştuğunu düşündüğü 7.700 TL'lik zararının giderilmesi talebiyle Adalet Bakanlığına başvurduğu, 09.08.2011 tarihinde Adalet Bakanlığı İdari ve Mali İşler Başkanlığınca bu talebinin reddedildiği, bu kez davacının 18.08.2011 tarihinde Antalya 1. İdare Mahkemesinde Adalet Bakanlığı aleyhine 7.700 TL istemli tam yargı davası açtığı ve Antalya 1. İdare Mahkemesinin 30.04.2012 tarih, 2011/388 Esas - 2012/612 Karar sayılı ilamı ile davacının tam yargı davasının, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle, reddine karar verildiği, bu hükmün 22.06.2012 tarihinde kesinleştiği, tüm bu aşamalardan sonra davacının 30.07.2012 tarihinde inceleme konusu tazminat davasını açtığı, mahkemece "davacının 31.05.2011 tarihinde Adalet Bakanlığına başvurduğu tarihte tazminat hakkını öğrendiği, davanın ise 30.07.2012 tarihinde açıldığı bu nedenle davanın CMK'nın 142/1. maddesine göre 3 aylık ve 1 yıllık sürede açılmadığı" gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği, davacının beraatine

ilişkin, 04.11.2008 tarihinde kesinleşen Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinin 10.04.2008 tarih, 2006/425 Esas - 2008/126 Karar sayılı hüküm içeriğinde CMK'nın 141/2, 232/6. maddesinde belirtildiği şekilde ilgiliye tazminat hakkı bulunduğunun, başvuru merci ve süresinin hatırlatılmadığı da dikkate alınarak tazminat davasının 466 sayılı Kanun'un 2. maddesinde öngörülen süre içinde açıldığı, mahkemenin ret gerekçesinin yerinde olmadığı kabul edilmekle, Dosya içeriğine göre davacının haksız gözaltı tazminatına ve haksız el koyma tazminatına ilişkin taleplerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinde;

1-Davacının gözaltında kaldığı tarih itibariyle 5320 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince 466 sayılı Kanun hükümlerinin yürürlükte olduğu, davacının 17.10.2001 - 19.10.2001 tarihleri arasında gözaltında kaldığı ve yapılan yargılama sonunda davacının gözaltına alındığı suç nedeniyle beraatine hükmedilmesi nedeniyle bu gözaltının hukuka aykırı olduğu ve bunun sonucu olarak hak ve nasafet kurallarına göre belirlenecek bir miktar maddi ve manevi tazminatın ödenmesine karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi,

2-Davacının sahibi bulunduğu Kamyona 17.10.2001 tarihinde el konulmasından dolayı 5271 sayılı CMK'nun 141. ve devamı maddeleri gereğince tazminat davası açtığı anlaşılmakla; 5320 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin 01.06.2005 tarihinden itibaren yapılan işlemler hakkında uygulanacağı, bu tarihten önce yapılan işlemlere ilişkin tazminat davalarının genel hükümlere göre görülmesi gerektiği ancak davacının Antalya 1. İdare Mahkemesinde Adalet Bakanlığı aleyhine 7.700 TL istemli tam yargı davası açtığı ve Antalya 1. İdare Mahkemesinin 30.04.2012 tarih, 2011/388 Esas - 2012/612 Karar sayılı ilamı ile, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle reddine karar verildiği de gözetilerek haksız el koyma nedeniyle tazminat talebini değerlendirecek yargı merciinin belirlenmesi bakımından, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi gereğince bu dava yönünden dosyanın tefrik edilerek görev uyuşmazlığının çözümlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması gerektiğinin değerlendirilmemesi nedeniyle kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Mahkememizin 2014/258 Esas sayılı dosyasında Usul ve Yasaya uygun bulunan Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 18/03/2014 tarih 2013/30201 Esas, 2014/6699 Karar sayılı bozma ilamına uyularak yapılan yargılamada Yargıtay bozma ilamının 2 maddesi uyarınca davacının bu yöndeki talebi ile ilgili olarak tefrik karara verilmiştir.

Davacı Z.K. vekili Av.İlyas Özkan Yargıtay bozma ilamından sonra alınan beyanında; Yargıtay bozma ilamına uyulmasını talep etmiştir.

İddia makamı C.Savcısı Vahide KAYA(35304)'nın 05/09/2014 tarihli yazılı mütalaasında;

Davacının sahibi bulunduğu kamyona haksız el konulması nedeniyle tazminat ödenmesine ilişkin talebinin, el koyma işleminin 17/10/2001 tarihinde yapıldığı, 5271 Sayılı CMK.nun 141 maddesinin ise 01/06/2005 tarihinden itibaren yapılan el koyma işlemlerinde uygulanabileceği, bu tarihten önce meydana gelen haksız el koymalarla ilgili olarak çözüm yerinin İdari Yargı Mercii olduğu anlaşıldığından, 2247 Sayılı Kanunun 19.maddesi gereğince görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesini talep ve mütalaa etmiştir.

ULAŞILAN KANAAT:

Davacı Z.K. vekili Av. İlyas Özkan'ın 30/07/2012 havale tarihli dilekçesinde; müvekkili Z.K.'a ait 26 DC 257 plakalı kamyonun Kumluca Cumhuriyet Başsavcılığının yürüttüğü bir soruşturma ve müvekkil aleyhine Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nde 5682 sayılı Pasaport Kanununa Muhalefetten açılan, sonucunda müvekkilinin beraat ettiği 2006/425 Esas, 2008/126 Karar nolu kamu davası gereğince, kamyonun 17/10/2001 tarihinde trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonmasından doğan 7.000 TL maddi zararı davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tazmini ilişkin talebiyle ilgili olarak Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 18/03/2014 tarih 2013/30201 Esas, 2014/6699 Karar sayılı bozma ilamı da nazara alınarak;

Davacının sahibi bulunduğu kamyona 17.10.2001 tarihinde el konulmasından dolayı 5271 sayılı CMK'nun 141. ve devamı maddeleri gereğince tazminat davası açtığı anlaşılmakla; 5320 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin 01.06.2005 tarihinden itibaren yapılan işlemler hakkında uygulanacağı, bu tarihten önce yapılan işlemlere ilişkin tazminat davalarının genel hükümlere göre görülmesi gerektiği ancak davacının Antalya 1. İdare Mahkemesinde Adalet Bakanlığı aleyhine 7.700 TL istemli tam yargı davası açtığı Antalya 1. İdare Mahkemesinin 30.4.2012 tarih, 2011/388, 2012/612 Karar sayılı ilamı ile dava konusu uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle reddine karar verilmiş ise de, tazminat ödenmesine ilişkin talebinin, el koyma işleminin 17/10/2001 tarihinde yapıldığı, 5271 Sayılı CMK.nun 141 maddesinin ise 01/06/2005 tarihinden itibaren yapılan el koyma işlemlerinde uygulanabileceği, bu tarihten önce meydana gelen haksız el koymalarla ilgili olarak çözüm yerinin İdari Yargı Mercii olduğu anlaşıldığından mahkememizin görevsizliğine, Antalya 1 İdare Mahkemesi'nce de dava konusu uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle görev yönünden davanın reddine verildiğinden, haksız el koyma nedeniyle tazminat talebini değerlendirecek yargı merciinin belirlenmesi bakımından, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi gereğince yetki uyuşmazlığının çözümlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:Yukarıda açıklanan nedenlerle;

Davacı Z.K. vekilinin davacının sahibi bulunduğu kamyona 17.10.2001 tarihinde el konulmasından dolayı 5271 sayılı CMK'nun 141. ve devamı maddeleri gereğince tazminat davası açmış ise de, 5320 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin 01.06.2005 tarihinden itibaren yapılan işlemler hakkında uygulanacağı, bu tarihten önce yapılan işlemlere ilişkin tazminat

davalarının genel hükümlere göre görülmesi gerektiği anlaşılmakla MAHKEMEMİZİN GÖREVSİZLİĞİNE,

Davacı Z.K. vekilinin davacıya ait kamyona el konulmasına ilişkin tazminat talebi ile ilgili olarak karar verilmesi için dosyanın görevli Antalya idare Mahkemesine gönderilmesine,

Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 30.04.2014 tarih ve 2011/1388 Esas, 2012/612 Karar sayılı kararı ile daha önce dava konusu uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle görev yönünden davanın reddine kararı verildiği anlaşılmakla haksız el koyma nedeniyle tazminat talebini değerlendirecek yargı merciinin belirlenmesi bakımından, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi gereğince görev uyuşmazlığının çözümlenmesi için dosyanın UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE" demek suretiyle hem görevsizlik hem de gönderme kararı vermiş; bu karar kesinleşmiş ve daha sonra dava dosyası Mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 29.12.2014 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre,

2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Ağır Ceza Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacaktır.

Öte yandan, Ağır Ceza Mahkemesinin, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında görülen bu başvurusuna ilişkin olarak; Yasa'nın 14. maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğunun ileri sürülebilmesi için davanın "tarafları, konusu ve sebebinin aynı" olması koşulunun öngörülmüş bulunması karşısında, adli ve idari yargı yerleri arasında her iki yargı yerinde ortak talep olan "Başsavcılığın yürüttüğü bir soruşturma ve davacı aleyhine Kumluca Sulh Ceza Mahkemesinde Pasaport Kanununa muhalefetten açılan, sonucunda davacının beraat ettiği kamu davası kapsamında, davacıya ait kamyonun trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonmasından doğan 7.000 TL maddi zararın tazmini" istemi yönünden görev uyuşmazlığının doğduğu; diğer taraftan, adli yargı yerince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı dava dosyasının Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma, devamında Sulh Ceza Mahkemesinde açılan ve sonuçta davacının beraatıyla sonuçlanan kamu davası kapsamında, davacıya ait kamyonun trafikten men edilmesi ve Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonmasından doğan zararın tazmini isteminden ibarettir.

Anayasa'nın Başlangıç Bölümünde "Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" belirtilmiş; "Genel Esaslar" başlıklı Birinci Kısmında da egemenliğin, kayıtsız şartsız Milletin olduğu ve Türk Milletinin, egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, Yasama, Yürütme ve Yargı organları eliyle kullanacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 9. maddesinde, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" denilmiş; "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138. maddesinde, "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükümlerine yer verilmiştir.

Belirtilen Anayasal düzenlemelere göre, "kuvvetler ayrılığı" ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari işlemler" kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır.

Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı "yargı ayrılığı" ve "adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı" ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

Bununla birlikte, hukukumuzda, bazı hallerde yargısal işlemlere yardımcı kimi idari faaliyetlerden dolayı Devletin sorumluluğunu öngören istisnai düzenlemeler de bulunmaktadır.

Nitekim, Medeni Kanun'un 1007. maddesinde "Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.

Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Devletin sorumluluğuna ilişkin davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür."; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesinde de "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydan gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." denilmiştir.

Anılan yasal düzenlemelerden, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler nedeniyle Devletin sorumluluğunun kabul edildiği durumlarda, bu sorumluluğun denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılmasının gözetildiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlıklı Yedinci bölümünün, "Tazminat istemi" başlıklı 141.maddesinde*;* (1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlandırılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Hakkındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmayan,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder." hükmüne yer verilmiş, aynı Kanunun, "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142.maddesinde ise, " (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.(…)" denilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin

yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

Dava dosyasının incelenmesinden; aralarında davacının da yer aldığı soruşturma ve kovuşturmada şüpheliler aleyhine 14.10.2001 tarihinde Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'ne hitaben 5682 sayılı yasanın 36. Maddesine muhalefet suçundan dolayı kamu davası açıldığı, anılan suça müteallik olarak suçta kullanılan davacıya ait 26 DC 257 plakalı kamyona 17.10.2001 tarihinde el konulduğu; söz konusu yargılamanın Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2001/280 Esas sayılı dosyasında yürütüldüğü, bahse konu dosyanın 23.11.2001 tarihli keşif duruşmasında 26 DC 257 plakalı aracın 800.000.000 TL nakdi teminat karşılığında davacıya iadesine hükmedildiği, Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2001/580 Esas 2003/203 Karar sayılı 20.01.2003 tarihli davacının mahkumiyetine ve ayrıca ona ait bulunan 26 DC 257 plakalı aracın müsaderesine hükmedildiği, temyiz edilen mahkumiyet kararının Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 2004/38549 Esas 2006/10473 Karar sayılı kararı ile bozulduğu ve mahalline gönderildiği; bu kez yargılamanın Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2006/425 Esas sayılı dosyası üzerinden yürütülüp, 10.04.2008 tarihinde davacının beraatine ve ona ait olan aracın davacıya iadesine karar verildiği, Kumluca Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2006/425 Esas ve 2008/126 Karar no.lu kararının 04.11.2008 tarihinde kesinleştiği; bunun üzerine davacının hakkında açılan bir kamu davası kapsamında 4 gün süre ile gözaltına alınması ve kamyonunun trafikten men edilmesi nedeniyle uğramış olduğunu iddia ettiği 7200 TL maddi ve 500 TL manevi zararın yasal faizi ile birlikte tarafına ödenmesi istemiyle dava açtığı; adli yargı yerinde dosyanın tefrik edilmesi nedeniyle, her iki yargı yerinde; davacının kamyonunun trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonmasından doğan 7.000 TL maddi zararın tazmini istemine yönelik olarak olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu anlaşılmıştır.

Olayda, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yukarıda yer verilen 142. maddesine göre tazminat isteminin, ağır ceza mahkemelerinde karara bağlanacağı yolunda açık bir hüküm bulunduğu ve böylelikle Devletin sorumluluğunu öngören özel bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir.

Belirtilen duruma göre, olayda Başsavcılığın yürüttüğü bir soruşturma ve aleyhine Sulh Ceza Mahkemesinde açılan, sonucunda beraat ettiği kamu davası gereğince, davacıya ait kamyonun, trafikten men edilerek Adalet Bakanlığı yedieminde alıkonması sebebiyle, kamyonun haksız alıkonmasından doğan maddi zararın ödenmesi istemiyle açılan tazminat davasında; 5271 sayılı Yasadaki açık hüküm de gözetilerek; tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu adli yargının görevli bulunduğunun kabulü zorunlu bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesinin yönteme aykırı başvurusunun reddi ile, aynı Mahkemece ayrıca verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın görüm ve çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesinin yönteme aykırı BAŞVURUSUNUN REDDİ ile, aynı Mahkemece ayrıca verilen 11.9.2014 gün ve E:2014/294, K:2014/272 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 29.12.2014 gününde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Eyüp Sabri BAYDAR	Ali ÇOLAK	Nurdane TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Alaittin Ali ÖĞÜŞ	Ayhan AKARSU	Mehmet AKBULUT